

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 97. ANUL XII.

Telegrafulu este de doua ori pe septem-
man: joi'a si Dumineca. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiu la espeditura
toiei pe afara la c. r. poste, cu bani
ga'ta prin scrisori francate, adresate
catra espeditura. Pretiulu prenumerati-
unei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear' pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu ann
8 fl. era pe o jumtate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu cu litere
mici, pentru a don'a ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 10 22 Decembre 1864.

Diet'a transilvana.

Siedinti'a din 14/26 Octobree 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a magiara, se continua
desbaterea din siedinti'a trecuta asupr'a punctului B) din pro-
punerea comitetului (comunicata in numerulu din urma.)

Br. Friedenfels modifica propunerea sea din sie-
diati'a din urma intr'acolo, ca a) ca punctulu a) de sub 3 aru
ave sa sune: „ca regimulu sa dea unu conspectu catu se pote
de perfectu si lamuritu, atatu despre despagubirile urmate
pana acum, atatu definitive catu si anticipative, — catu si de-
spre aceea, ca catu aru mai fi de despagubitu aproximative
dupa insinuările facute;“ eara la punctulu c) propune sa se
dica: „ca sa se impartasiasca tote actele, pe bas'a caroru a
urmatu pat. imp. urb., precum si actele, din care aru pote
judeca inalt'a casa, cu catu si cum au concursu erariulu sta-
tului cu ajutorinti'a sea la fondulu de dessarcinarea pamen-
tului pentru alte tieri, incatu va afla in. casa de necesarie
actele acestea a le cere. E sprijinitu.

Gaitanu incepe a desfasiura forte pe largu reflexiu-
nile sele contr'a cuventariloru din siedinti'a din urma, pana-
candu Presied. se vede nevoitu a-i aduce aminte, ca
diet'a mai tine inca numai trei dile; apoi dupace cere dela re-
ferintele desluciri, ca ce scopu au avutu comitetulu candu
sub a) si b) a cerutu conspectele, ear sub c) actele respective?
si dupace referintele i respunde, densulu apoi propune: 1) lit. a) si
b), cu privire si la c) sa sune asi: „Regimulu va substerne dietei
deodata unu conspectu alu comuneloru urbariale a) despre ariele de
pamentu, socotite dupa jugere, care s'au despagubitu definitivu
seu ad interimu, si care mai suntu de a se despagubi, spe-
cialisandu, deca se cade despagubirea fiscalu regiu, persón-
neloru morale, seu private, si desemnandu dupa potintia, dupa
catastrulu provisoriu de contributiune, venitul curatu alu a-
celoru arie de pamentu, si deca s'au luat despagubirea dupa
ariiele seu dupa taxele urbariali indatinat?

b) Va impartasi dietei tote protocoalele de consultatiune
si actele, pe a caroru basa s'a fostu compusu patent'a despre
dessarcinarea pamentului in Tranni'a; si totdeodata va concede
ca sa se vedea si folosasca operatele despre dessarcinarea pa-
mentului. E sprijinitu.

C. Schmidt consimte cu comitetulu in punct. 1, ear
in privinti'a pct. 2. propune in cuventu mai lungu motivatu:
ca punctulu 2 de sub B) sa sune asi: Va substerne inaltei
diete spre pertractare si conchidere unu planu de amortisatiune
la tempulu seu. E sprijinitu. — Ear in punctulu 3 cu sub-
despartiemintele lui consimte cu Br. Friedenfels, resp. cu co-
mitetulu.

Nicol'a nu va sa ostenesca diet'a cu frase frumose, ci
va sa espuna simplu si dreptu opiniunea, ce si o a formatu
in privinti'a acest'a prin studiu de unu anu. Densulu nu yede
alta mantuire de acesta sarcina enorma, carea fluctua intre
70—80 mill. dar pote ajunge si la 100 mill. fl., decatu a
se revede patent'a urbariala.

De aceea propune: Inalt'a dieta sa binevoiesca a conchide:
„Ca regimulu Maiestatii Sele va propune dietei pe cea mai
deaprobe sesiune unu proiectu de lege privitoriu la modificarea
patentei din 21 Iuniu 1854, care

a) pelanga observarea consecuintieloru urmande din prin-
cipiele statorite la § 3.

b) pelanga o stricta respectare, atatu ce privesce drep-
turile castigate in sensulu §§-iloru 3, 4, 5, 6 asupr'a proprie-
tatei de pamentu, catu si cele castigate in sensulu §-ului 9
alu patentei pe sumele de capitaluri si de rente ale desdaunari
deja efectivu respunse.

c) pelanga sustinerea cheiei de desdaunare a pamentului
statoritu in § 12 dupa jugu—se tintesca la reducerea redi-
tului anualu dela pretiulu statoritu in § 12 dupa unu jugu
din 1 classa cu 1 fl. 10 xr.; din a 2 classa cu 1 fl.; din a

3 si a 4 classa a conscriptiunei din an. 1819—20 cu 50 xr-
m. c. la mesur'a coresponditoare reditului anualu escaclatu
dupa provisoriuulu contributiunei de pamentu; cu espres'a re-
spicare a impregiurarei, cumca acesta modificare are sa intre
in vigore fara esceptiune numai acolo, unde pretiulu reditului
anualu, luat dupa clasele din § 12, este mai mare decatu
celu luat dupa provisoriuulu contributiunei de pamentu; si
cumca summ'a capitalului de desdaunare cu interese la olalta
computatu, sa nu intreca venitul curatu capitalisatu, ce-lu da
arealulu desdaunatu, dupa atinsulu provisoriu de contribu-
tiune.

2) ca regimulu Maiestatii Sele va propune totu pre cea
mai deaprobe sesiune a dietei revisiunea patentei din 15 Sep-
tembre 1858 Nr. 153. B. imp. privitoare la stergerea si desda-
narea decimeloru.

3) ca regimulu Maiestatii Sele, considerandu, cumca pe-
ricululu amenintia cu o vehemintia nespusa nu numai patriei
nostre, carea sta si pana acum sa se franga sub greutatea fe-
liuriteloru sarcini ce i s'au incarcatu pe umeri fara scirea si
voia sea, ci prin total'a enervare a poteriloru contributore
amenintia si integului imperiu; considerandu, ca de acelu pe-
riculu intre nefavoritorele impregiurari ale patriei nostre nu-
mai schimbările atinse sub 1 si dupa impregiurari rezultatulu
dorintiei exprimate sub punctulu 2, ne-aru mai pote scapa:

va sistá deocamdata atatu operatiunile curente in caus'a
desdaunarei pamentului si a decimei urbariale, catu si platirea
capitaleloru licuidate si a renteloru, afara de cele ale decimei
preotiesci, pana atunci, pana candu proiectulu de lege pusu
in acceptare prin punctulu 1, si rezultatulu dorintiei respicate
in punctulu 2, nu voru fi petrecute prin tote stadiile legisla-
tiunei si-si voru fi aflu p. n. sanctiunare.— E sprijinitu.

Mog'a pledza pentru propunerea Br. Friedenfels cu mo-
dificatiunea facuta de C. Schmidt; amendementulu lui Nicol'a
crede ca nu mai e tempu a se desbate in sesiunea acest'a.
Dealtmintrea propune incheierea desbaterei. Gaitanu a spri-
jinitu amendementulu lui Nicol'a, dar totusi nu va vota pen-
tru densulu, caci nu mai este tempu pentru de a-lu pertracta.

Dupace Klein recomanda propunerea comitetului dupa
stilisarea mai precisa facuta de C. Schmidt, ear repres. regimu-
lui Lazaru partinesce propunerea Br. Friedenfels si C.
Schmidt, ear a lui Gaitanu o combate din punctu in punctu:

la votare (dupace Nicol'a declara ca va retrage
amendementulu seu sub conditiune, deca i se voru ierta cate-
va reflexiuni, ceace Presied. nu permite.)

propunerea lui Nicol'a nu se priimesce;
propunerea comitetului la punctulu 1 se priimesce;
propunerea lui C. Schmidt la punctulu 2 se priimesce;
propunerea lui Gaitanu la aline'a a) a punctului 3 nu se
priimesce;

propunerea Br. Friedenfels la aline'a 1 a punctului 3. se
priimesce;

propunerea lui Gaitanu pentru stergerea alineei b) din
punctulu 3 nu se priimesce;

propunerea comitetului se priimesce;
propunerea Br. Friedenfels la aline'a c) a punctului 3 se
priimesce; in fine

propunerea lui Puscariu se priimesce.—
Urméza scum punctulu C) care suna asi:

Inalt'a dieta sa binevoiesca mai incolo a decide, ca re-
gimulu sa se recuire, ca fara intardiere sa faca a se reboni-
fica fondulu de dessarcinarea pamentului anticipatiunea data
din gresiela acelor partide, care n'au avutu de a pretinde
despagubire urbariala, in summa de 103,572 f. dimpreuna cu
cametele.

Repres. regim. Lazaru rectificu parerea comitetului in-
tr'acolo, ca regimulu face in privinti'a acest'a catu pote de
multu, si de aceea afla de prisosu punctulu acest'a. (Br.
Salmen: Nu strica nimicu, deca va sta aci.)

Gaitanu face propunerea motivata, cá punctulu C. sa sune asiá: „Inalt'a dieta sa binevoiésca mai incolo a decide, cá regimulu sa se recuire: a) a opri edarea obligatiuniloru de desdaunarea decimeloru, b) cá fára 'ntardiare sa face a se rebonificá fondului de desdaunarea pamentului anticipatiunile date din gresiéla la acele partide, care n'au avutu dreptu de a pretinde despagubirile urbariale, in summa de 103,572 f. dimpreuna cu cametele.“ E sprijinitu.

Nicol'a partinesce propunerea lui Gaitanu, modificandu din partea sea cuvintele: fára 'ntardiare, in cuvintele: in acestu anu. E sprijinitu.

Br. Friedenfels partinesce priimirea propunerii ne-modificate a comitetului. (Bravo!)

Codru Dragusia nulu privindu de o parte la greutatea scóterei acestoru bani, de alt'a la summ'a loru cea mica fatia cu milliónele, ce e datóre tiér'a: e de parere, ca miile aceste sa se puna „pupaza pe colacu“ si sa se lasé la o parte, prin urmare aline'a C. sa se stérge.— Nu e sprijinitu.

La votare propunerea lui Gaitanu nu se priimesce; propunerea lui Nicol'a nu se priimesce; propunerea comitetului se priimesce.

In fine comitetulu propune: D.

„Dieta sa binevoiésca a decide, cá spre motivarea pe deplinu a dorintiei amintite sub A. prin studiarea esacta a acteloru indicate sub B. a), b) c) precum si spre anteconsultarea preliminarului pe anii 1865 si 1866 sa se aléga inca acum unu comitetu, a cáru conchiama prin presidiulu dietei sa depinda dela sosirea acteloru mai susu atinse.“

Budacker adoptéza propunerea comitetului, dar crede ca nu e destulu de precisa, si de aceea face la dens'a adausulu urmatoriu: cá pentru anteconsultarea preliminarului pe anii 1865 si 1866 sa se aléga numai decátu unu comitetu, a cáru chiamare aru fi, cá sa adune date materiale, din care sa póta trage unu computu in privinti'a aceea, ca incátu si in ce sta despagubirea preste totu, cá sa póta scóte din acele acte garanti'a, cá sa nu se platésca mai multu decátu se cade, si cá pe temeulu acestoru acte sa póta face dietei la tempulu seu propunerile de lipsa pentru imputinarea sumeloru de despagubire, ce nu s'au licuidatu inca. E sprijinitu.

Thiemann partinesce propunerea lui Budacker, dar crede ca nici acést'a nu e de ajunsu, ci ca trebuie sistata deodamdata tota operatiunea despagubiriloru decimeloru urbariale, si ca despagubirile sa se face asiá, incátu sa se platésca numai capitalele, ear cametele sa se reserve pentru casulu acel'a, candu despagubirea s'aru fi facutu in mesura prémare,— ceace si propune. E sprijinitu.

Gaitanu pune pretiu fórte mare pe propunerea lui Thiemann, asiá incátu crede, ca unu resultatu doritu se va castigá numai prin priimirea acestei propunerii.

Br. Friedenfels propune, adoptandu propunerea lui Budacker, ca comitetulu acést'a sa se aléga din despartiaminte cu câte doi membri. E sprijinitu.

Mog'a combate propunerea lui Thiemann cá precipitata si partinesce numai alegerea comitetului respectiv. Presied. (V.-Pres. Alduleanu) se vede nevoitu a refusá acea insinuare a lui Mog'a, prin carea trage la 'ndoiéla sinceritatea unoru membri dietali.

Gaitanu explica lui Mog'a propunerea lui Thiemann si se declara de nou pentru Budacker si Thiemann.

Axente contr'a lui Mog'e: Quod differtur, non auferitur. Pentru Budacker, Thiemann si Br. Friedenfels.

La votare propunerea lui Budacker se priimesce; propunerea lui Thiemann nu se priimesce; propunerea Br. Friedenfels se priimesce. In fine propune comitetulu, a se face articulu de lege in sensulu proiectului regimului, care suna asiá:

Articulu de lege

privitoriu la stabilirea preliminarului fondului transilvanu pentru dessarcinarea pamentului pe anulu administrativu 1864.

§ 1. Cu scopu de a aduce in viitoriu anulu administrativu in consonantia cu anulu solariu, si spre efeptuarea trece-rei in anulu de comptabilitate nou, se stabileza duranti'a anului adm. 1864 cu 14 luni, va sa dica: din 1 Novembre 1863 pana in 31 Decembre 1864.

§ 2. Spesele totali ale fondului pentru dessarcinarea pamentului se stabileza pe anulu adm. 1864 in suma de 2,866,712 fl. v. a.

§ 3. Spre acoperirea pártii neacoperite a speseloru totali se escrie si se va scóte pe anulu adm. 1864 pentru fondulu dessarcinárii pamentului o aruncatura de 71½ xr. dela fiacare fiorinu alu contributiunei directe (exceptunandu-se adaugamentulu extraordinariu.)

La propunerea Br. Friedenfels articulu de lege se priimesce in a trei'a cetire, si cu acést'a siedinti'a se 'nceha la 2½ óre.

In caus'a mitropoliei române

greco-orientale scrie „Press'a“ de Vienn'a urmatórele: In cercuri romanesci se ascépta in celu mai scurtu tempu denumirea unui Metropolitu románu, si se crede, ca demnitatea acést'a se va conferi Episcopului Siagun'a. Cá Episcopia sufragana se va mai creá, afara de cele ce esista, inca un'a nóna, si se va subordina Metropolitului, si acést'a anumitu va fi Episcopi'a din Caran-sebesiu pentru Románii ne-uniti, cari se tinu acum de episcopiele serbesci din Versietiu si Timisiór'a. Cért'a asupr'a numiteloru dóue episcopii amestecate se va complaná mai bine in modulu acést'a, cu tóte ca dorinti'a Romániloru aru merge intr'acolo, cá episcopi'a din Timisiór'a sa se declare simplu de episcopia romanésca. Cá precursore a acestoru dispositiuni, ce aru avé sa urmeze in celu mai scurtu tempu, s'a si adusu in 20 Novembre o resolutiune p. n., in urm'a cárei'a biseric'a gr. n. u. in totu comerciulu oficiosu sa se numésca de aici incolo „greco-orientala.“

Afirmámu si noi ca, Románii de relegea gr. orient. din Austri'a cu doru mare ascépta deslegarea cauzei Mitropoliei loru. Sa intrebámu in sa, cá óre acést'a a loru asceptare este drépta?

Noi respundem, ca este. Pentruca asceptarea acést'a a loru provine din convingerea loru morala. VEDIENDU ei, cum alte popóre au stare normala in bisericeloru, nimic mai naturalu nu este, decátu cá si ei sa dorésca a veni in stare normala cu biseric'a loru. Acestu adeveru s'au recunoscutu si din partea regimului, cáciavemu dóue resolutiuni imperatesci, care in principiu ne promitu infiintierea Mitropoliei nóstre; avemu indigitarea cea mai segura pentru curend'a inviere a Mitropoliei nóstre in cuventulu imperatescu, in urm'a cáru'i'a Mitropolitului serbescu i se spune, ca elu capeta jurisdicitiune metropolitana asupr'a natiunei serbesci, ear in privinti'a Romániloru de relegea gr. or. si-sustine dreptulu Maiestatea Sea a orenduí cele de lipsa. Mai incolo si Sinodulu Carolovitianu au recunoscutu dreptatea cereriloru Romániloru pentru o Mitropolia, si Comissariulu regescu au asternutu mainte cu trei luni protocolulu sinodalu la locurile mai inalte. Apoi correligiunariiloru serbi li se iarta a tiné Congresu bisericescu pentru regularea trebiloru bisericesci, scolari si fundatiunali; óre nu este cunoscutu in deobsce, ca Románii de relegea gr. orientala intocmai au lipsa de regularea trebiloru lor bisericesci, scolari si fundatiunali, cá si Serbii, prin urmare si ei ascépta cu incordare diu'a cea multu dorita pentru tóte acestea?

Luandu tóte aceste impregiurári, dicemu, ca Románii au dreptu a asceptá cea mai curenda otaríre definitiva a cauzei Mitropoliei loru, — déca nu cum-va Eppului bucovinenu, carele petrece la Vienn'a, i va succede, a zadarnici resolutiunile favoritóre, care din partea Regimului s'au datu natiunei-románe de relegea gr. orientale, si a infránge protocolulu Sinodului Carolovitianu!?

Resinaru in 30 Novembre 1864. (Continuare si capetu din nr. trecut.) Deci cá sa aretámu si noi invetiatorii cu tinerimea scolara din opidulu Resinari, resiedioti'a odata episcopésca, semne de adunc'a reverintia fiiésca, ce o avemu si o vomu avé totdeun'a in inimele nóstre cátra inalt'a persóna a Escellentiei Sele, inca cu multe dile mai nainte de venirea doritei dile onomastice ne pregatiramu a o intempiná cu tóta festivitaea, ce amu fostu in stare a o efeptuí. In presér'a de de St. Andreiu, dupa program'a edata, se lumina intregu institutulu cu sute de lumini, in mijloculu cáror'a in catulu de susu in ferestr'a din mediu, straluciá unu transparentu cu tipulu maistosu alu Escellentiei Sele, cu insignele episcopesci si cu inscriptiunea „La multifericitiani!“ In catulu de josu in 7 ferestre erá scrisu cu litere rosie pe câmpu vénetu veneratulu nume „ANDREIU“ in fiacare feréstra cu o litera. Tóte acestea la multimea atátoru flacare dedeau unu prospectu intru adeveru maretiu.

Poporulu inca inainte de incepere nu mai incapeá impregiurulu institutului, in curte si pe afara, asceptandu inceperea. Festivitaea o incepú tinerimea scolara, care erá asediata patru cu pátru in ordinea cea mai buna naintea institutului intonandu resunetulu: „Descépta-te Románe!“ Dupa finea acestui cantu P. Catechetu I. Drocu rostí din ferestr'a de susu o cuventare fórte potrivita, aretandu caus'a festivitáti, luandu-si de tema cuvintele Apostolului Pavelu cátra Eyrei capu 13. stichu 17: „Asultati pre mai marii vostri si ve plecati loru; ca acei'a priveghiéza pentru sufletele nóstre.“ Rostindu-se in cuventare numele prébunului Archipastoriu, esclamá totu poporulu, ce umpleá strad'a naintea scóleloru si bisericeloru, in glasu de bucuria: Sa traiésca! éra tinerimea intoná: „Pre Stapanulu si Archie-

reulu. . . . . " La finea cuventărei resună din inimele fragede și nevinovate versulu celu dulce și melodiosu: „Eata diu'a cea dorita!" In urm'a acestui'a, tinerimea plecă patru cu patru cu invetiatorii in frunte, cantându: „Drumu bunu" — și intrându pe pōrt'a institutului, se adunara in class'a III, unde eră asediatu transparentulu. Aci se adună și on. dirigatoria comunala și fruntasii comunei.

Dapace cantara innulu popularu, se esecutara mai multe piese nationale, care fiindu bine invetiate și conduse, decurse-ra spre bucuri'a și muliamirea toturoru.

Intru adevēru e ceva sublimu, a audi din gur'a atătoru prunci plini de bucuria cu versu armoniosu și placutu resunându cele mai alese cāntece și innulu prēbunului Archipastoriu. Lacrimi de bucuria vedeai pe fati'a celoru presinti, și petrunsi fiindu pāna la sufletu, fiindu innulu Episcopulu, eschiamara cu totii: „Sa traiēasca!" entusiastice. Asiā se fini sēr'a de S. Andreiu. La 8 ore diminēti'a tinerimea scolarā, imbracata serbatoresce, merse dela institutu impreuna cu invetiatorii la biserica cea noua, ca sa salute acēsta di, și sa inaltie cu inimi curate și versuri șonōre rogaciuni cātra Parintele Ceriuriloru, cā din darulu și mil'a sea cea mare sa reverse asupr'a bunului loru stapānu și Archiereu dile multe, fericite și senine.

Cu evlavi'a cea mai mare se sluji sant'a Liturgia de P. P. Bratu și Drocu jun. Tinerimea cantă in coru tōte ale Liturgiei și inonā la loculu cuvenitu „Pre Stapānulu!" In locu de Pricēsna Par. I. Bratu suindu-se pe amvonu tinu o cuventare cursa din inima și sufletu cātra poporulu, ce se adunase cā la serbatorile cele mai mari, — semnu de stim'a și iubirea ce o arata cātra mai marii și binefacatorii sei. —

P. predicatoru, aretandu meritele Esc. Sele pentru biserica și natiune, incheiā asiā:

Deci sa-lu onorāmu, sa-lu stimāmu, sa muliamimu lui Domnedieu, ca ni l'a tramisu toama in tempulu și in dilele cele mai grele, cā sa ne scape de catusile robiei și de lantiturile intunerecului, in care jacuseramu atāti'a seculi; sa rogāmu, dise, fratiloru! pre celu de susu, cā sa ni-lu tina inca la multi ani, sa pōta implini ce au inceputu și sa pōta gustā cu fericire adevērata fructulu osteneleloru. Apoi intorcendu-se cātra tinerime, dise: Iubitlu și-lu cinstiti și voi, plantutie tinere, pre Parintele vostru binevoitoriu, pre ingrijitoriulu de fericirea vōstra, și dati unu semnu, ca-lu iubiti și ca sunteti demni de dragostea și ingrijirea lui cea mare parintēsca pentru voi! (Aci inonā tinerimea: Pre Stapānulu!) — Finindu cuventarea, ingenunchiandu cu totii celi P. I. Bratu și o rogaciune potrivita. Ceremoni'a se fini cu innulu: Eata diu'a cea dorita! —

Fia cā in tōte pārtile, unde ajungu radiele faptelorū binefacătoare ale bunului nostru pastoriu, sa fia acēsta di o di de bucuria și de veselie pentru toti, intru via aducere aminte a toturoru barbatiloru mari și bine-meritati pentru natiunea și biserica noastră! M.

Lugosiu 1 Decembre 1864. Romānii din Lugosiu in aderinti'a lorū cātra persōn'a illustr. Sele Dlu Andreiu Mocioni, cā sa documenteze stim'a lorū, au introdusu o datina repetita in mai multi ani de a se adunā in presēr'a Santului Apostolu Andreiu. — Asiā in anulu curiote inteliginti'a și cetatieni numerosi se adunara in sal'a bereriei intr'unu cercu de sēra, și petrecendu pe lānga musica nationala, Dlu At. M. a fiantu unu toastu acōmodatu serbatōrei și meritelorū acestui barbatu alu natiunei romāne. — Totu deodată s'a adusu aminte cu ocasiunea acēst'a și de unu altu Andreiu celu antāiu chiamatu alu bisericeii Sele, de Esc. Sea Andreiu Br. de Siagua'a, Dlu Eppu alu Transsilvaniei. — „Vedeti — se incheiā toastulu — ce bravi barbati ni-a datu Ddiu in epoc'a de adi — ce angeri pazitori ai poporului in primavēr'a viitoriului lui, — in a cāroru virtute e concentrata amōrea Romānilorū, și deplin'a incredere a inaltiatului nostru Imperatlu" —

Vienn'a 7 Dec. (Continuare și capetu din nr. trecut.)

Punctulu acēst'a de programa alu partidei mentionate e mai slabu, arata din destulu, cātu de puțin cunoscu domniele lorū relatiunile din Ungari'a, și nepracticitatea lui a dovedit'o ministrulu de statu Schmerling cu cuvintele citate destulu de eclatantu. Cu multu mai bine s'au portatu in trebile finantiale. Aci potemu dice, ca ni-a vorbitu din anima. Cine poteā sa remāna nemiscatu vedindu in Transsilvani'a, cum se esecutēza pre la tierani pentru dare oile și vitele de jugu cele pre locuri muntōse, ceste pre campii uniculu mijlocu mai siguru de castigu, conditiunea sine qua non a fiacārei economii, și apoi nu pentru renitentia, ci pentru ca pre lānga cea mai buna voia nu au fostu in stare a-si castigā atāt'a, cātu se pōte coperi darea. Dar apoi dēca cugeta omulu, ca la primavēra din ce-si va arā pamentulu campēnu? cu ce-si va hrani și imbracā famili'a

muntēnulu, cārui'a i s'a vendutu acum oitiele vitele de jugu pre unu preliu bagatelū? candu va fi elu in stare a-si reparā daun'a acēst'a? Cei mai multi vorbitori au atinsu cōrd'a acēst'a, pentru ca și pre aici unde clas'a tieranilorū eliberata de multu și crescuta mare și tare intre impregiurări favoritōre, de-si mijlōcele de castigu sunta cu multu mai bone, incepe a se frānge sub sarcin'a dārilorū grele și a ajunsu lucru la radicarea dārei prin esecutiuni.

„Amu ajunsu acolo, dise dep. Kinsky, ca Maroco are mai bunu creditu decātu Austri'a. — In Austri'a s'au radicatu mai tare dāriile decātu chiaru și in Franci'a, sarcin'a dārei a crescutu in anii din urma infricosiatu.“

„Absorptiunea capitalului disponibil prin fōmea nesatiōsā a finantielorū statului a scumpitu capitalulu pentru industria intr'atāt'a, cātu productiunea primitiva (agricultur'a, bāile) și industri'a meseriasilorū, neavendu capitalu, prelānga statu pentru conditiile nemarginitu usurarie ale statului, sub care impramuta elu, nu mai suntu in stare a-si procurā capitalulu de lipsa. Acēst'a e caus'a tangirei nōstre pre tōte cāmpurile productiunei. Ce e mai multu, prin legile nostre usurarie nemodificate amu aparatu productiunea primitiva pāna a o omori. Cetiti, Domnilorū, foile oficiali și veti vedē, ca in loculu idilelorū rurale ale economiei tierane a intratu tragedi'a civile a esecutiunilorū de politi'a!“ Acestea fura cuvintele lui Berger.

Mai petrundiatorē a fostu in asta privintia vorbirea deputatului Dr. Herbst, care a dīsu despre necontenti'a urcare a dārei: „ca aceea debuie sa aiba o margine și anume: marginea potintiei. Cum ca in Austri'a amu ajunsu la acēsta margine, avemu simtōme deosebite. Me provocu la aceea, dise elu, ca de es. preliminariulu despre darea de sare ne arata o imputinare de venitū cu 16 de milliōne f. Acēst'a dovedesce scaderea bunastārei poporului. Me provocu mai incolo la esecutiunile cele multe de dare.“

Ce se atinge de Boemi'a, vreau sa amintescu numai de fapt'a, care am ajunsu eu, ca in Prag'a nici odata n'au perdutu atāti civi dreptulu de alegere pentru nēmplinirea dārei cā la alēgerile din urma a senatorilorū comunali.“

De aceea e cu totulu motivata dorinti'a depusa in adresa, ca sa se usiureze sarcinile publice și ca: „scaderea nēncungiurata a cheltuielilorū pentru militia și flotta se pōte intemplā fāra periculu pentru imperiu, dēca se voru bucurā trebile din afara ale imperiului de o conducere rezultavera și numai din interesele popōrelorū austriace purcediatōre.“

Din cele espuse se vede ca opusatiunea nu a lasata nici cea mai mica erōre a ministeriului ne scarmanata și a incarcatu vin'a toturoru relelorū pre capulu lui.

Dar poteā urmarī omulu din acestu atacu caderea ministeriului Schmerling, cum incepura unele organe ale acestei partide a colportā? Campanindu bine constelatiunile politice, trebuie sa dicemu: Nici decātu. Nici decātu in sa și de aceea, pentruca program'a lorū e numai unu idelu in cele mai multe puncte dupa care asuda și ministeriulu de acum, ear in unele, cum veduramu in caus'a Ungariei, numai fantasma. Apoi mijlōce nōue, ceva rezultate promitiatorē n'au sciutu recomandā nici dlorū. Afara de aceea ministrulu are de a face și cu cas'a de susu, nu numai cu cea de josu, și aceea i-a votatu incredere! Si cum s'aru impacā unu ministeriu Kaisersfeld-Berger etc. cu cas'a de susu și cu tōte natiunalitātile nemagiare și negermane ale Austriei.?!

Noi din partene potemu sa ne gratulāmu, ca remāne in ministeriulu Schmerling și nu avemu sa picāmu subesperimentārie nefavorabili cari le-arū incepe cu noi opusatiunea.

Dorimu in sa, cā critic'a, cu carea s'a cernutu administrarea finantiala, sa indemne pre ministeriulu a face tōte usiurātile potinciose in portarea sarcinelorū publice.

Dela Senatulu imperialu

comunicāmu cele mai importante și penru noi mai momentōse date in urmatōrele: In si edinti'a 14. (din 6 Dec. e. n.) se continuā desbaterea asupr'a adresei. Pentru responsabilitatea ministrilorū vorbescu Demel, Obert și Mühlfeld; pentru radicarea industriei și a comerului prin ingrijire mai seriōsā din partea regimului vorbescu: Giskr'a, Winterstein, Skene, conducatorulu ministeriului de comērciu Kalchberg și iarasi Giskr'a; alineele 22, 23 și 24, privitōre la concessiunile pentru drumuri ferate se priimescu fāra desbatere; contr'a concordat lui cu scaunulu papalu din 18 Augustu 1855 pledēza cu ene giā Giskr'a, apoi și Mühlfeld și Schneider (Parochu protestanticu

din Silesia); Parintele Greuter din Tirolu spera, ca deslegarea cestiunii confessiunilor se va face într'unu modu, ce corespunde cuventului, care l'a datu unu Imperatu alu Austriei. După ce în fine Giskra că referinte mai dă unu prospectu asupr'a proiectului de adresa, apoi recomanda de nou regimului „cunoștința a eroriloru se le și reîntorce-reă!“, în fine încheia cu ferbinti urări pentru Majestatea Sea Imperatulu, proiectulu de adresa cu puține modificări se priimesce și în a trei'a citire. — În ședinți'a 15. (din 7 Dec. c. n) ministrulu de finanțe cere, a se învini-țiă scôțerea dărilor urcate, că și în anul 1864, în se-mestrulu d'antăiu alu anului 1865. Conducătorulu ministe-riului de comerțu Kalchberg motivăza proiectulu regimului pentru drumulu ferat transsilvanu dela Aradu la Turnulo-roșiu, care la propunerea lui Obert seda unu comitetu de 12 membri, în care se alege Groisz, Lohninger, contele Brints, Skene, Steffens, Gross, Herbst, Popasu, Rechbauer, Obert, Riese—Stallburg și Schindler. —

Principatele române unite.

Cu privire la alegerile pentru camera și la lucrări-le cele grave, ce le ascépta tier'a dela fitôrea camera, dice „Bucimulu“ din 28 Novembre forțe nimeritu: „Le urâmu din inima unitate perfecta spre sustinerea, într'unu singuru gându, a tronului Romaniei-unite și a constituțiunei. Ferésca D-dieu, că și în acésta camera sa se nasca oppositiuni de acelea, cari au adusu atâtea rele tieriei, cari au impededatu și au tinutu în locu totu progressulu, și cari au pregatitu nevoia a se precipită tôte lucrurile. Ferésca D-dieu că în acésta camera sa se mai nasca discordia, care domniă în camerele privilegiatiloru!“

Totu ce potemu noi diuaristii sa recomandămu acestei camere este **economia**.

Finanțele unei țieri sunt ossi'a Statului, și candu finanțele mergu reu, este cu nepotintia sa prospere unu Statu.

Prin acéste mari reforme venitul Statului a scadiutu și cheltuielile i-au crescutu; veniturile particulariloru au scadiutu și dările loru au crescutu; venitul agricolu, singurulu venit alu tieriei, va fi, nu mai este indoiéla, în mare scadere pentru anulu viitoriu: potôpele de estimpu și smacinările inevitabili la aplicarea celei mai mari, celei mai salutarie legi, la aplicarea legeri rurale, n'au permis sa se arunce nici unu bobu de grâu de tòmna în pamentu. Acestea avendu-le noi toti în vedere, guvernulu, camera, consilie judetiene, consilie comunali, trebuie sa ne preocupămu cu totii d'o singura idea: **economia!**

Suntu comune de câte 100 de case abia, cari-si au votatu budgete de câte 4 și 5 sute galbeni; suntu judetie, cari si-au votatu budgete de câte 2, 3 și 4 sute mii lei. Aflămu, ca mai multe lucrări mari publice, cari n'aru fi fostu de cea mai mare necesitate, s'aru fi întreprinsu tocmai estimpu de câtra guvernulu, și alienandu inca pentru acéste lucrări din veniturile cele mai sigure, cele mai stabili ale vistieriei, precum: venitul salineloru. etc.

Intielegemu, ca în acésta veselie generala, în acéstu verteju, în acésta ametiéla a fericirii, au potutu esi din tôte animele voci generose; ômenii de statu inșă, ômenii prevediatori, trebuie sa curme aventulu animei, și pe candu profanii în transportulu loru se aventu fără calculu, ei sa ratuneze, sa tempereze entusiasmulu și sa domolésca aventulu animei.

Dara; pentru că vrasmasii sa nu aiba o di de bucuria, pentru că rectiunei sa nu se procure nici o serbatóre, guvernulu, consilie de statu, camera, senatu, consilie judetiene, consilie comunali, particulari avuti și particulari neavuti, trebuie sa ne gandimu toti la **economia!**

Prospectu politicu.

Nu se pôte ascunde, nici negă, ca în politic'a generala européna, celu puțin încātu aceea se manifestéza inafara, domnesce o stagnatiune, carea mai numai prin 2 cause se mai alteréza: adica prin lucrurile din Itali'a și prin lucrurile din Schleswig—Holstein. În Itali'a domnesce o crisa agera finantiala, asiă încātu tôte taxele pe tabacu, sare, timbre etc. s'au urcatu însemnatu, ba ministrulu de finanțe cere, că și din lefile amplotiloru sa se traga. — Curtea regésca face déjà dispositiunile de lipsa pentru stramutarea la Florenza. De altmintrea și Neapolea va trage ce-va folosu din stramutările ce se facu în urm'a conventiunei; căci printiulu Lambert, care acum e comandante militarulu în Milanu, se va stramutá în aceeasi calitate la Neapolea. — De curendu sa se fia descoperitu în Rom'a unu complotu, care aru fi fostu intentunatu asupr'a Papei, asupr'a cardinalului Antonelli și asupr'a fostului rege Franciscu din Neapolea; spre norocire politic'a prinse de veste și impededă complotulu, punendu mân'a pe cei trei conducători ai lui. — Din armata, la cererea ban-

chieriloru Rothschild, că creditorii ai statului, s'au concediatu 11,000 feciori, și după scirile mai noua se voru mai concedia vr'o 16,000. —

Causa ducateloru albingice se afla deocamdata mai numai în mânilor Prussiei, carea-si bate jocu pe fatia de opintirile cele nepotinciöse ale staturiloru medie și mici. Comissarii civili austriaco-prussi si-au inceputu activitatea; oficiile pamentene s'au declarat cam preste totu, ca le voru dá ascultarea cuvenita, dar si-reserva dreptulu de a se declará pentru legitimulu loru duce Friedericu de Augustenburg.

Parlamentulu englesescu, după „Morning Post“, se va deschide în 7 Februaru.

În Grecia se ascépta o crisa ministeriala. În Atic'a iar se ntempla lotrii însemnate.

În Russia se continua arestările și esilările Poloniloru.

După o scire privata pórt'a otomana a priimitu proiectulu compunerei unei comisiuni din reprezentantii poteriloru mari, carea sa puna politic'a de apa pe Dunare sub controla internatiunala.

Nr. 46—1

Concursu.

Indurandu-se Majestatea Sea apost. ces. rég. a concede preagratiösu, cu préinal'ta Sea decisiune din 10 Augustu a. t. că în casulu acél'a, candu docintii privati aru voi a prelege studiile la academiile c. r. juridice din Săbiu și Clusiu în limb'a romăna, sa se priimesca la studiile respective deschilinitu 2—3 docintii privati, cari pentru ca voru prelege 4—5 ore pe septemăna, deosebi studiile practice (collegia practica), voru poté fi recomandati la recastigarea unei remuneratiuni semestrale în summa de 200 f. până la 250 f. v. a. avendu pre-lănga acést'a îndreptărire a priimi dela auditori mai avuti didacturulu pe fiesce care semestru, — în casu inșă, candu aru tiné prelegerile acéstea vre'unu professoru ordinariu academicu, — atunci acést'a va poté fi recomandatulu la o remuneratiune semestrala de 150—160 f. v. a.

La urma sa obsérva, cumca tempulu întrebuintiatu la vre-o academia, că docinte privatu, nu se va numerá între anii de serviciulu de statu.

Voitorii de a concurge la acéstu postu au de a predá suplicele loru de concurintia, până în 10 Gerariu directiuniloru academice respective,

Săbiu în 28 Novembre 1864.

Dela Guvernulu reg. transsilvanu.

Nr. 45—3

Escriere de concursu.

Comunitatea bisericésca ortodoxa-orientala din Lugosiu amesuratu decisiunei din 22 Nov. 4 Dec. a. c. nr. 4. escrie concursu pentru postul de invetiatoriu la din nou infintiand'a clasa IV. normala capitala dela scólele elementarie romăne din Lugosiu, a cărei infintiare s'a aplacidatu cu înalt'a resolutiune a înaltei locotiintie reg. ung. din Bud'a dto 6 Novembre a. c. nr. 83,084. Cu acéstu postu suntu anualu împreunate următoarele emolumente: 315 fl. v. a. salariu, 84 fl. v. a. bani de cortelu, 30 meti de grâu și 12 orgii de lemne, din carii are a se prevedé și încaldirea scólei.

Competitorii voru avé a-si îndreptá recursele loru câtra subscribulu, și a le prevedé cu testimoniulu, precum despre absolvirea preparandiei la institutul preparandialu din Aradu, asiă și despre capacitatea de a ocupá postul de invetiatoriu la scóle capitale-normale, — mai departe cu estrasulu de boțezu, portarea politica și morala, cunoșcerea limbiloru și anii servitiului invetiatorescu.

Acéste recurse au în restimpu de 4 septemăni, dela a 3 inserare socotitu, nesmintitu a se tramite, căci la mai tardiu tramise nu se va reflectá.

Lugosiu în 28 Novembre 1864. s. v.

I o a n n M a r c u m. p.,

Protop. și Presied. alu adunării comunei bisericesci.

Nr. 44—2

EDICTU.

Ioann lui Stanu Petr'a din Săbielu scaunulu Seliscei tinutulu Săbiului, carele de mai multi ani au parasitu pre soci'a sea Mari'a Buz'a și pre uniculu seu fiu, fără a se sci loculu aflării și felulu petrecerii lui, se provóca prin acést'a, că în terminu de unu anu dela datulu de fatia cu atăt'a mai vertosu sa se infacisizeze înainte forului matrimoniale subscrisu, cu câtu la din contra, procesulu matrimoniale asupr'a i por-nitu se va otari și fără de elu în intielesulu prescrișeloru bisericiei ecumenice.

Săbiu 26 Novembre 1864.

Scaunulu protop. gr. res. alu Tractului Săbiului I. că foru matrimoniale.

I. H a n n i ' a m. p.,

Protopopu.